

Робоча програма «Сучасний танець» для студентів 1 курсу, галузь знань **02**
«Культура і мистецтво», за спеціальністю **024 «Хореографія»**,
 спеціалізація «Класична хореографія».

Розробник: Грек В.А., викладач кафедри хореографії Київського
 університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри (циклової
 комісії) хореографії

Протокол від. “04” вересня 20 16 року № 1.

Завідувач кафедри (голова циклової комісії) хореографії

 (підпис)

Медвідь Т.А.

© _____, 2016 рік

© Київський університет імені Бориса Грінченка, 2016 рік

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	4
Структура програми навчальної дисципліни.....	6
1. Опис предмета навчальної дисципліни.....	6
2. Тематичний план навчальної дисципліни.....	7
3. Програма.....	8
4. Навчально-методична карта дисципліни «Сучасний танець».....	10
5. Система поточного і підсумкового контролю знань.....	11
6. Методи навчання.....	14
7. Методичне забезпечення курсу.....	14
8. Питання до контрольної роботи.....	15
9. Питання до іспиту.....	16
Рекомендована література.....	17

Пояснювальна записка.

Сучасний танець самостійна форма мистецтва, в якому з'єднуються рух, музика, та тіло танцівника, які набувають нового вигляду. Саме на цій дисципліні здійснюється виховання танцівника, засвоєння поз, рухів, танцювальних композицій, різних технік танцювальних, стилів. Робота над координацією дозволяє проявляти віртуозну техніку виконання танцівника, ускладнювати танцювальний малюнок, а поступове розвинення пластичності робить імпровізацію цікавою.

На заняттях студенти будуть оволодівати складними рухами тіла, що добре тренують витривалість, вестибулярний апарат, систему дихання. Особливістю даного курсу є інтеграція спеціальних дисциплін: партерна частина, ритміка, становлення та розвиток творчої індивідуальності студента та високопрофесійне виконання. В основі даного курсу лежить декілька стилів сучасного танцю: джаз-танець, модерн-танець, floor-technique, імпровізація, афро та бродвейський джаз, contemporary dance.

Метою курсу є висока та якісна хореографічна підготовка студентів для роботи в балетних трупах та театрах, хореографічних колективах, ансамблях танцю, відділеннях і кафедрах хореографії ВНЗ з урахуванням специфічних умов хореографічного мистецтва сьогодення, а також розвиток творчого мислення студентів через пізнання кращих зразків, методик і технік сучасних напрямків танцю.

Головним завданням курсу є правильне вміння використовувати знання сучасного, хореографічного, лексичного матеріалу. Студент повинен отримати та засвоїти необхідну теоретичну базу з історії сучасної хореографії, а також практичну базу з методики вивчення та викладання сучасного танцю. Студент повинен засвоїти побудову танцювального уроку, мати здібності знаходити творчі рішення при реалізації професійних завдань. Оволодіти технікою сучасного танцю, імпровізації та композиції.

У результаті вивчення курсу студенти повинні **знати**:

- теорію та методику вивчення техніки танцю модерн та джазового танцю;
- виразні засоби модерн та джаз танцю;
- основи композиції та імпровізації;
- сучасні форми, стилі та техніки танцю;
- побудову хореографічного уроку та комбінацій;

уміти:

- правильно аналізувати, відчувати музичний матеріал для виконання рухів, вправ, комбінацій;
- використовувати отримані знання та вміння для складання учбових та танцювальних комбінацій і етюдів з сучасної хореографії;
- правильно виконувати рухи з сучасного танцю;
- використовувати навички в композиціях та імпровізувати для створення власних оригінальних хореографічних постановок;
- показати та пояснити танцювальні рухи;
- професійно виконувати власний тренаж розігріву перед уроком сучасного танцю;

Програма побудована згідно вимогами кредитно-модульної системи. Навчання з дисципліни «Сучасний танець» відбувається у формі лекцій, практичних занять.

1. Структура програми навчальної дисципліни «Сучасний танець»

1. Опис предмета навчальної дисципліни.

Курс:	Напрямок підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
<p>Кількість кредитів, відповідних ECTS: <i>3.00</i></p> <p>Змістові модулі: <i>2 модулі</i></p> <p>Загальний обсяг дисципліни (години): <i>90 (60/30) год.</i></p> <p>Тижневих годин: <i>2/2 год.</i></p>	<p>Шифр та назва галузі знань: 02 «Культура і мистецтво».</p> <p>Шифр та назва спеціальності: 024 «Хореографія».</p> <p>Спеціалізація: «Класична хореографія».</p> <p>Освітній рівень: Перший «бакалаврський».</p>	<p><i>Нормативна</i></p> <p>Рік підготовки: <i>1.</i></p> <p>Семестр: <i>1,2.</i></p> <p><i>Аудиторні заняття:</i> <i>56 (28/28)</i> <i>з них:</i> <i>Лекції: 4 (2/2)</i> <i>Практичні: 52 (26/26)</i></p> <p>Модульний контроль: <i>4 (2/2).</i></p> <p><i>Семестровий контроль:</i> <i>30 год.</i></p> <p>Вид контролю: Іспит – 1 сем.</p>

2. Тематичний план навчальної дисципліни.

№	Тема	Семестр	Кількість годин					
			Всього	Аудиторні	Лекційні	Практичні	Модульний контроль	Семестровий контроль
I змістовий модуль.								
Основи базової техніки модерн-джаз танцю								
1	Постановка корпусу, основні положення.	1	60	6	2	4	2	
2	Основні позиції та положення рук, ніг.			6		6		
3	Основи координації. Поняття “поліцентрія” та “поліритмія”, “ізоляція”			8		8		
4	Прості і складні ритмічні малюнки			8		8		
Іспит.							30	
Всього за семестр			60	28	2	26	2	30
II змістовий модуль								
Основи постановки екзерсису джаз-модерн танцю								
5	Вивчення структури уроку в модерн-джаз танці	2	30	12	2	10	2	
6	Вивчення базових рухів екзарсису на середині			6		6		
7	Вивчення кроссових комбінацій			10		10		
Всього за семестр				28	2	26	2	
Всього за рік				90	56	4	52	4

3. Програма.

I. Змістовний модуль.

Основи базової техніки модерн-джаз танцю

Тема № 1: Постановка корпусу, основні положення.

Лекційне заняття

1. Вивчення основного положення корпусу і центру тяжіння в джаз-танці.
2. Робота з вагою тіла.
3. Освоєння принципів інерції.
4. Вивчення основних положень корпусу: техніка “contraction & release”, curve, collapse pose, side stretch.

Практичне заняття

Тема № 2: Основні позиції та положення рук, ніг.

1. Паралельні та виворотні позиції ніг, поняття flex & point.
2. Базові позиції рук у джаз-модерн танці.
3. Позиції рук по техніці Хортонна.
4. Вивчення комбінацій на координацію рук із принципами випередження та запізнення.

Практичне заняття

Форма контролю: Контрольне опитування.

Тема № 3: Основи координації в джаз-танці. Поняття поліцентрія, поліритмія, ізоляція

1. Поняття ізоляція.
2. Моноцентричний та поліцентричний рух.
3. Опозиція.
4. Поліритмія
5. Вивчення комбінацій із застосуванням вивченого матеріалу

Практичне заняття

Форма контролю: Контрольне опитування.

Тема № 4: Прості і складні ритмічні малюнки.

1. Прослуховування і аналіз музичного матеріалу екзерсису.
2. Поняття “Синкопа” та “Затакт”.
3. Розкладання комбінацій на рахунки.
4. Рекомендації що до вибору музичного матеріалу для постановки модерн-джаз уроків.

Практичне заняття

Форма контролю: Контрольний показ

Література:

II змістовий модуль

Основи постановки екзерсису джаз-модерн танцю

Тема № 5: Вивчення структури уроку модерн-джаз танцю.

Лекційне заняття

1. Особливості розігріву у модерн-джаз танці.
2. Вивчення принципів постановки екзерсису на середині, вправи класичного танцю інтерпритовані у стилістиці джаз-модерн танцю.

Практичне заняття.

Форма контролю: Контрольний показ.

Тема № 6: вивчення базових рухів екзерсису на середині

1. Освоєння елементів drop & fall.
2. Різновиди Tilt.
3. Різновиди Lay out.
4. Вправи з flat back, deep body band, jack knive, t position, arch тощо.

Практичне заняття.

Форма контролю: Контрольний показ.

Тема № 7: вивчення базових кроссових комбінацій.

1. Вивчення комбінацій по діагоналі.
2. Вивчення комбінацій зі зміною хореографічного малюнку.

Практичне заняття.

Форма контролю: Контрольний показ.

4. Навчально-методична карта дисципліни.

«Сучасний танець».

Разом: 90 год., лекції – 4 год., лабораторні заняття – 52 год., семестровий контроль -30 год; модульний контроль – 4год, форма контролю- іспит.

Модулі	I				II		
Назва модулю	Основи базової техніки модерн- джаз танцю				Основи постановки екзерсису модерн –джаз танцю		
Кі-сть балів	169 балів				169 балів		
Теми лекцій	Постановка корпусу, основні положення. <i>(відвідування –1 бал)</i>				Вивчення структури уроку в модерн-джаз танці. <i>(відвідування –1 бал)</i>		
Теми практичних	Постановка корпусу, основні положення. <i>(відвідування –1 бал)</i> 10 балів за роботу Всього – 22 бали	Основні позиції та положення рук, ніг. <i>(відвідування –1 бал)</i> 10 балів за роботу Всього – 33 бали	Основи координації. Поняття “поліцентриа” та “поліритмія”, “ізоляція” <i>(відвідування –1 бал)</i> 10 балів за роботу Всього – 44 бали	Прості і складні ритмічні малюнки <i>(відвідування –1 бал)</i> 10 балів за роботу Всього – 44 бали	Вивчення структури уроку в модерн-джаз танці. <i>(відвідування –1 бал)</i> 10 балів за роботу Всього – 55 балів	Вивчення базових рухів екзарсису на середині <i>(відвідування –1 бал)</i> 10 балів за роботу Всього – 33 бали	Вивчення кроссових комбінацій <i>(відвідування –1 бал)</i> 10 балів за роботу Всього – 55 балів
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота № 1 (25 балів)				Модульна контрольна робота № 2 (25 балів)		
Коефіцієнт	169/60=2,88						

5. Система поточного і підсумкового контролю знань.

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Сучасний танець» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 5.1, табл. 5.2.

Таблиця 5.1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

1 сем.

№ п/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів	Одиниць	Всього
1.	Відвідування лекційних занять	1	1	1
2.	Відвідування практичних занять	1	13	13
3.	Робота на практичних заняттях	10	13	130
4.	Модульна контрольна робота	25	1	25
	Всього без підсумкового контролю			169
	Всього без підсумкового контролю з урахуванням коефіцієнта			169/60 =2,81
	Підсумковий рейтинговий бал	40		

Коефіцієнт = 2,81

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

2 сем.

№ п/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів	Одиниць	Всього
5.	Відвідування лекційних занять	1	1	1
6.	Відвідування практичних занять	1	13	13
7.	Робота на практичних заняттях	10	13	130
8.	Модульна контрольна робота	25	1	25
	Всього без підсумкового контролю			169
	Всього без підсумкового контролю з урахуванням коефіцієнта			
	Підсумковий рейтинговий бал			

Розподіл балів, які отримують студенти

1 сем.

Поточне тестування та самостійна робота					Загальна кількість балів без урахування коефіцієнта	Коефіцієнт	Загальна кількість балів з урахування коефіцієнта
Змістовий модуль № 1.							
T1	T2	T3	T4	МКР	169	2,81	40
23	33	44	44	25			

Розподіл балів, які отримують студенти

2 сем.

Поточне тестування та самостійна робота				Загальна кількість балів без урахування коефіцієнта	Коефіцієнт	Загальна кількість балів з урахування коефіцієнта
Змістовий модуль № 2.						
T1	T2	T3	МКР	169		
56	33	55	25			

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, екзамен.
- **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування, звіт, реферат, есе.
- **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Порядок переведення рейтингових показників успішності

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінка
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками.
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок.
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок.
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків достатній для подальшого навчання або професійної діяльності.
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь).
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання.
F	1-34 балів	Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни.

Якщо дисципліна вивчається протягом двох і більше семестрів, то семестрові оцінки визначаються в установленому порядку в межах стобальної шкали, а підсумкова – як середня зважена оцінка.

Форми проміжного контролю визначаються кафедрою самостійно і чітко прописуються в робочій навчальній програмі.

Кількість балів, яку студент набрав під час вивчення дисципліни,

оголошується на останньому практичному (семінарському, лабораторному) занятті.

Результати проміжного та підсумкового контролю знань студентів зазначаються у відомості обліку успішності, а загальна підсумкова оцінка – в індивідуальному навчальному плані студента (ІНПС).

Семестровий контроль в Університеті здійснюється у формі, передбаченій навчальним планом.

6. Методи навчання.

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- *Словесні:* лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.

- *Наочні:* спостереження, ілюстрація, демонстрація.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

- Лекції із застосуванням прозірок;

- Складання конспекту з теми модуля за заданим, або самостійно складеним планом;

- Підготовка доповідей з теми модуля;

- Розробка тестових завдань з теми модуля;
- Добір додаткового теоретичного та ілюстративного матеріалу;
- Написання реферату з теми модуля.

7. Методичне забезпечення курсу.

- опорні конспекти лекцій;
- навчальні посібники;
- робоча навчальна програма;
- збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;
- засоби підсумкового контролю (комплект друкованих завдань для підсумкового контролю).
- завдання для ректорського контролю знань студентів з навчальної дисципліни «Сучасний танець».

8. Питання до контрольної роботи.

1. Проаналізувати основні розділи техніки танцю модерн та постмодерн.
2. Визначити та охарактеризувати основні принципи техніки сучасного танцю.
3. Проаналізувати вправи в партері, який вплив вони мають на тіло танцівника.
4. Проаналізувати основи координації в джаз – танці.
5. Сформулювати поняття «основи ізоляції» в хореографії.
6. Проаналізувати різні школи та системи у викладанні техніки танцю модерн.
7. Охарактеризувати значення сучасної та класичної термінології в хореографії.
8. Охарактеризувати видатних шукачів та майстрів з контактної імпровізації.
9. Проаналізувати творчий шлях Марти Грехем та її техніку.
10. Визначити творчий внесок Лестера Хортон в розвиток модерн-джаз танцю.
11. Дати характеристику першої школи модерн танцю «Денішоун» та її засновників.
12. Визначити та охарактеризувати етапи розвитку модерн танцю.
13. Дати визначення поняття «Рух у просторі» (діагоналі та оберти).
14. Дати характеристику постановки корпусу, позицій рук та ніг в модерн-танці.

9. Питання до іспиту.

1. Проаналізувати специфіку танцювальної мови у сучасній хореографії.
2. Визначити координацію рук у сучасному танці.
3. Проаналізувати техніку та манеру виконання street-дисциплін.
4. Охарактеризувати органічний рух та взаємозв'язок із полом та рух в партері.
5. Проаналізувати поняття паралельних та виворотних позицій у сучасній хореографії.
6. Охарактеризувати термінологію сучасної та класичної хореографії.
7. Дати характеристику структури та особливостей виконання екзерсису.
8. Дати визначення поняття «Рух у просторі» (діагоналі та оберти).
9. Дати характеристику постановки корпусу, позицій рук та ніг в модерн-танці.
10. Охарактеризувати основи координації та ізоляції.
11. Визначити вплив імпровізації на сучасну хореографію.
12. Проаналізувати основи техніки джаз-танцю.
13. Проаналізувати особливості виконання та структуру екзерсису в джаз-танці.
14. Дати визначення поняття «Ритм» в джаз-танці.
15. Охарактеризувати поняття центральної осі тіла.
16. Визначити поняття центру та периферії.
17. Проаналізувати пози в сучасному танці.
18. Визначити вплив імпровізації на сучасну хореографію.
19. Проаналізувати методику виконання *golldown* та *rollup*. Методика виконання *golldown* та *rollup*.
20. Визначити основні принципи технік джаз танцю: поліритмії, ізоляції, поліцентрії, опозиції, мультиплікації.

21. Проаналізувати техніку пересування в просторі та визначити основні види рівнів.
22. Охарактеризувати методику виконання обертів в джаз-манері.
23. Охарактеризувати методику виконання простих стрибків в джаз - манері.
24. Проаналізувати техніку Марти Грехем.
25. Проаналізувати техніку Мерса Кеннінгема.
26. Проаналізувати техніку Хосе Лімона.
27. Охарактеризувати видатних виконавців та хореографів афро-джаз танцю.
28. Охарактеризувати видатних шукачів та майстрів з контактної імпровізації.
29. Проаналізувати творчий шлях Марти Грехем та її техніку.
30. Визначити творчий внесок Лестера Хортон в розвиток модерн-джаз танцю.
31. Дати характеристику першої школи модерн танцю «Денішоун» та її засновників.
32. Визначити та охарактеризувати етапи розвитку модерн танцю.

Рекомендована література.

Основна:

1. Dance magazine (Нью-Йорк), /Специальный выпуск памяти Марты Грехэм// Балет.-1992.-№3.
2. Бежар М. Мгновения из жизни другого. Мемуары. – М.: Союзтеатр,1989.
3. Васенина Е. Российский современный танец. Диалоги. Emergency Exit.- М,2005.
4. Ваганова А.Я. Основы классического танца / Ваганова А.Я. – СПб. : Лань, 2000. – Изд. № 6. – 192 с.
5. Гердт О. Неустойчивое равновесие // Балет.-1999-№1.
6. Добротворская К.А. Айседора Дункан и театральная культура эпохи модерна. – Л.:ЛГИТМ и К,1992.
7. Гваттерини М. Азбука балета / Гваттерини М. – М. : БММ АО, 2001. – 240 с. : ил.
8. Голдрич О.С. Методика роботи з хореографічним колективом / Голдрич О.С.. – Львів. : Сполом, 2007.
9. Никитин В. Ю. Модерн-джаз танец. – М.: ГИТТИС,2000.
- 10.Скотт Ю. Американский театр Алвина Эйли// Советский балет.-1991.- №3.
- 11.Красовская В.М. Западноевропейский балетный театр. Очерки истории. Романтизм / Красовская В.М. – М. : АРГ СД РФ, 1996. – 439 с. : ил.
- 12.Суриц Е. Балет и танец в Америке. Очерки истории. – Екатеринбург: Изд-во госуниверситета, 2004.

13. Суриц Е. Пластический и ритмопластический танец: его жизнь и судьба в Росси// Советский балет.-1988.-№6
14. Никитин В.Ю. Модерн джаз танец. Начало обучения / Никитин В. Ю. – М. : ВЦХТ, 1998. – 128 с. : ил.
15. Никитин В.Ю. Модерн джаз танец. Методика преподавания / Никитин В.Ю. – М.: ВЦХТ, 2002. – 160 с.: ил.
16. Тарасова Н. Марта Грехэм // Советский балет.-1990.-№1.
17. Серебренников Н.Н. Поддержка в дуэтном танце: ученик / Серебренников Н.Н. – Л. : Искусство, 1985. – 144 с. : ил.
18. Федорова Л. Африканский танец. Обычай, ритуалы, традиции.- М.:Наука,1987.
19. Аракчеев В.Н., Коркин В.П. Акробатика. М.: Физкультура и спорт, 1989. – 144с.
20. Базарова Н.П. Классический танец. – Ё: «Искусство», 1984. 184с.
21. Бирюкова Ё. Хореографическая подготовка в спорте. Киев: КГИФК, 1990. – 18с.
22. Блок Ё.Д. Классический танец. История и современность. – М.: «Искусство», 1987. – 502с.
23. Васильева Е. Д. Танец. М.: «Искусство», 1968. – 247с.
24. Габриелова Е.В. О хореографической разминке в гимнастике // Гимнастика. – Вып.1, 1975. – С. 30–35.
25. Дени Г., Дассвиль Ё. Все танцы: Сокр. пер. с франц. – Киев: Муз. Украла, 1983. – 342с.
26. Добровольская Г.Н. Танец, пантомима, балет. – Ё.: «Искусство», 1975. – 124с.

27. Ёисицкая Т.С. Хореография в гимнастике. – М.: ФИС, 1984. – 176с.
28. Никитин, В. Ю. Композиция урока и методика преподавания модерн-джаз танца / В. Ю. Никитин. – Москва : Один из лучших, 2006 – 254 с.
29. Никитин, В. Ю. Модерн – джаз танец : этапы развития. Методика. Техника / В. Ю. Никитин. – Москва : Один из лучших» 2004 – 414 с., ил.
30. Ивлева, Л. Д. Джазовый танец / Л. Д. Ивлева. – Челябинск : ЧГАКИ, 2006. -104 с.
31. Полятков, С. С. Основы современного танца / С. С. Полятков. - 2-е изд. –Ростов-на-Дону : Феникс", 2006 – 80 с.
32. Васенина, Е. Российский современный танец. Диалоги. –Москва, 2005
33. Абдоков, Ю. Музыкальная поэтика хореографии : пластическая интерпретация музыки в хореографическом искусстве. Взгляд композитора / Ю. Абдоков. – Москва : МГАХ, РАТИ-ГИТИС, 2009 – 272 с.
34. Васенина, Е. Российский современный танец. – Москва: Запасный выход, 2009
35. Полятков, С. С. Основы современного танца.- Москва: Феникс, 2009
36. Диниц, Е. В. Джазовые танцы.- Москва: АСТ, 2010
37. Никитин, В. Ю. Композиция урока и методика преподавания модерн-джаз танца./ Учебно-методическое пособие.- Москва: Один из лучших, 2010

Додаткова:

1. Banes Sally. Terpsichore in Sneakers. – Boston: Houghton Mifflin Co., 1980
2. Gay Cheney. Basic Concepts in Modern dance. A Dance Horizons Book Company, Publishers.- Princeton, New Jersey, 1989
3. Livett Anne. Contemporary Dance. – NY; Abbeville Press, 1988

4. Популярная энциклопедия искусств : музыка, танцы, балет, кинематограф. – СПб. : Диля, 2001. – 544 с. : ил.
5. Котельникова Е.Г. Биомеханика хореографических упражнений: учебное пособ. / Котельникова Е.Г.– Л. : ЛГИК им. Н.К. Крупской, 1980. – 95 с. : ил.
6. Goldenberg R.L. Performance Art: from Futurisme to the Present / Goldenberg R.L. – Singapore : Thames & Hudson world of art, 2000. – 232 p.: ill.
7. De Mill Agnes. Martha, the life and work of Martha Graham. – Ney York.: Random House, 1991. – 476 p.: ill.
8. Marselle Mitchel, Ginot Isabelle. La Dance au XXe siecle. – Paris: Bordas, 1995. – 264 p.: ill en noir et en coul.
9. Rudolf von Laban. Der moderne Ausbruckstanz in der Ergirhung / Rudolf von Laban. – Wilhelmshaven : Henrichshofen-Becher, 2001. – 160 s.

Электронный ресурс:

1. Балет Кеннета Макмиллана. Кеннет Макмиллан, «Манон», «Ромео и Джульета», «Иудино дерево». – Режим доступа : www.balletalert.com/magazines/danceview/MacMillan.htm. – Загол. з экрана.
2. Борис Эйфман: Я проповедую тотальный театр. – Режим доступа:<http://ria.ru/interview/20100226/211030692.html>. – Загол. з экрана.
3. КохМоника.Введение в ранний период европейского экспрессивного танца через работы Рудольфа Лабана. Введение в систему движений Рудольфа Лабана с акцентом на его ранние работы. – Режимдоступу:<http://www.heptachor.ru/>. – Загол. зекрана.
4. Le Conservatoire national supérieur de musique et de danse de Paris.– Режим доступа: <http://www.conservatoiredeparis.fr/>. – Заголовок з экрану.

5. Материал для Позвоночника. Любопытное развитие идей из боевых искусств сквозь контактную импровизацию к технической системе и тренингу Стива Пекстона. – Режим доступа:

<http://ezotera.ariom.ru/2008/02/11/spine.html>. – Загол. з экрана.

6. Рудольф Лабан. Теория, метод, система. – Режим

доступу:<http://www.belcanto.ru/labam.html>. Загол. з экрана.

8. Танцевальные термины. – Режим доступа :

www.abt.org/dictionary/index.html. Загол. з экрана.

9. Театр Бориса Эйфмана. – Режим доступа:<http://eifmanballet.ru/ru/theatre-projects/dance-palace>. Загол. з экрана.